

VOORLOPIG VERSLAG

No. 6

Algemene beschouwingen

§ 1. Algemeen

Algemeen kon men zich met de strekking van het wetsontwerp verenigen. De fundamentele wijzigingen, die zich mede onder invloed van de zogenaamde oorlogseconomie in de structuur van onze maatschappij hebben voltrokken, brengen mede, dat niet kan worden volstaan met intrekking van het Kartelbesluit 1941 en een doen herleven van de Ondernemersovereenkomstenwet 1935. Het verschijnsel van de tendenz tot samenwerking tussen economische subjecten met gelijkgerichte belangen en de daaruit voortvloeiende economische machtsvorming is voor de huidige maatschappij veel meer kenmerkend dan het geval was in de jaren vóór 1940. Waar bovendien economische machtsvorming ook nog op andere wijze kan ontstaan dan door het treffen van rechtens verbindende regelingen en ook tegen deze economische machtsposities opgetreden moet kunnen worden, is een nieuwe regeling op haar plaats. Eveneens werd ingestemd met de gedachte, dat een regeling van de economische mededinging zich niet dient te beperken tot het scheppen van mogelijkheden om een teveel aan binding in het economisch leven te bestrijden, maar evenzeer de mogelijkheid dient te openen tegen een te weinig aan binding op te treden.

Een nadere uiteenzetting van de na de oorlog met de kartelpolitiek opgedane ervaringen zouden verschillende leden op prijs stellen. Ook vroegen zij, of de Ministers bij een ter zake te geven overzicht daarbij, mede aan de hand van enkele voorbeelden, konden toelichten de preventieve werking van de schorsingsbevoegdheid, welke volgens de Memorie van Toelichting in de praktijk reeds duidelijk gebleken zou zijn.

Sommige leden verklaarden, dat voor de beoordeling van de aanhangige materie een volledig inzicht in zake de kartelering en de monopolisering in ons land onontbeerlijk is. Zij zouden derhalve gaarne een overzicht ontvangen van de bestaande afspraken en de machtsposities en de terreinen, welke daardoor worden bestreken. Is de Regering bereid een dergelijk overzicht te verschaffen?

In de Memorie van Toelichting (blz. 13) deelt de Regering mede, dat het einde 1950 wenselijk is gebleken aan alle prijzenkartels nadere inlichtingen omtrent de hoogte en de vorming van de vastgestelde minimumprijzen te vragen. Wil de Regering de resultaten van dit onderzoek als onderdeel van de hier-vóór gevraagde gegevens verstrekken?

Tevens zou de beoordeling van het onderhavige wetsontwerp zeer gediend zijn met een overzicht van de besluiten, welke in de afgelopen periode op grond van de bestaande regeling zijn genomen, en de motivering daarvan.

§ 2. Rechtszekerheid

Een zeer belangrijk punt bij de beoordeling van het wetsontwerp was de vraag of de bevoegdheid van de Regering tot ingrijpen in de beslissingen van de ondernemers met voldoende waarborgen omkleed is, zodat de rechtszekerheid en de objectiviteit niet in het gedrang komen.

Vele leden stemden in met het oordeel van de Regering, dat het zwaartepunt der waarborgen voor de rechtszekerheid ge-

vonden moet worden in de Commissie economische mededinging.

De S.E.R. heeft echter in zijn advies er op gewezen, dat het horen van de Commissie economische mededinging, voordat maatregelen worden genomen, deze waarborgen niet in voldoende mate biedt. De Raad meent, dat een bevredigende oplossing te verkrijgen zou zijn, indien het advies van de commissie, welke ingevolge artikel 18 van het ontwerp de beslissingen van de Minister voorbereidt, ten minste twee maanden, voordat de betrokken Ministers beslissen, door de commissie op nader te bepalen wijze wordt gepubliceerd. De betrokkenen zouden daardoor de gelegenheid krijgen hun bezwaren tegen de overwegingen en de voorstellen der commissie onder de aandacht van de Minister te brengen. Hierdoor wordt tevens bereikt, dat de Ministers genoopt worden afwijkingen van de adviezen der commissies te motiveren. De Regering wijst deze publicatiemogelijkheid in de Memorie van Toelichting echter af. Het is de leden, hier aan het woord, niet duidelijk geworden, waarom publicatie van het advies van de commissie miskenning zou kunnen inhouden van de positie van de adviescommissie en van de Regering. Deze leden erkennen, dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij de Regering ligt, maar zagen niet in, dat publicatie hier afbreuk aan kan doen. Zij drongen daarom met klem aan op deze publicatiemogelijkheid.

In dit verband zouden de leden, hier aan het woord, het op prijs stellen van de Regering te vernemen, welke procedure momenteel door de Commissie Bedrijfsregelingen wordt toegepast. Worden, indien tegen een kartel bezwaren zijn ingebracht, deze bezwaren ook ter kennis van betrokkenen gebracht, en, zo neen, waarom gebeurt dit niet?

Indien de Regering de vrees koestert, dat zij door publicatie van het advies te zeer het karakter van een beroepsinstantie dreigt te krijgen, had zij dan niet kunnen voorstellen, dat een advies, waarvan de Ministers afwijken bij hun beslissing, moet worden gepubliceerd? Tegen een dergelijke constructie kan men naar de mening van de leden, hier aan het woord, niet aanvoeren, dat de commissie dan een meer oordeelvellende dan adviserende taak heeft, en men creëert een waarborg, dat niet lichtvaardig van het advies wordt afgeweken.

De S.E.R. heeft zich in dit verband ook nog afgevraagd in hoeverre het openstellen van beroep tegen beslissingen van de Ministers hier uitkomst kan bieden. Op grond van het bezwaar, dat hierdoor de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het te voeren beleid aan de betrokken Ministers wordt onttrokken, wijst de Raad deze mogelijkheid naar de mening van deze leden terecht af.

Vele andere leden brachten vooral twee kenmerken van het wetsontwerp naar voren, die met de rechtszekerheid ten nauwste samenhangen. Ten eerste een bevoegdheid tot ingrijpen van de Overheid binnen een zeer ruime, of liever vage, omschrijving. Ten tweede een volkomen bevoegdheid van wetstoepassing binnen deze omschrijving met als enige repressieve maatregel de controle van de Staten-Generaal. Wat het eerste punt betreft, merkten zij op, dat de zeer ruime bevoegdheid, welke aan de Ministers wordt toegekend, geen andere grens kent dan het zonder verdere omschrijving aangeduide algemeen belang. „De aspecten van het algemeen belang, die grond voor optreden kunnen geven, zijn niet in een formule vast te leggen”, aldus de Memorie van Toelichting. Naar de mening van deze leden moet de ruimte van de bevoegdheden, die aan de Regering gelaten wordt, bepaald worden door de mogelijkheid, resp. onmogelijkheid, tot formuleringen te komen en door de noodzaak om in bepaalde situaties snel te kunnen handelen. Bij dit laatste dachten deze leden vooral aan noodtoestanden. De Memorie van Toelichting beroept zich, zoals vermeld, op de onmogelijkheid om tot formuleringen te komen. De leden, hier aan het woord, meenden, dat de ervaring met het kartelbeleid toch wel reeds voldoende grond geeft te vermoeden, dat omschrijving van gevallen, in welke de wet toepassing zal moeten vinden, mogelijk is. In elk geval geeft de Memorie van Toelichting, waar zij zich op verschillende plaatsen op het ge-

voerde kartelbeleid beroept en waar zij haar mening aan de hand van het gevoerde kartelbeleid adstrueert, alle aanleiding te veronderstellen, dat betere begrenzing van de bevoegdheden mogelijk is.

Opmerkelijk is het, dat de Regering in het wetsontwerp en in de Memorie van Toelichting door artikel 10 van het ontwerp tot uitdrukking brengt, dat zij — in elk geval na verloop van tijd — tot algemene regels ten aanzien van niet toelaatbaar te achten regelingen, dan wel bepalingen in regelingen meent te kunnen komen. Doch ook dan wenst de Regering deze regels in een besluitwetgeving, welke zij in artikel 10 van het ontwerp vraagt, neer te leggen. Reeds nu wilden de leden, hier aan het woord, als hun mening te kennen geven, dat zij voorhands hun medewerking aan de totstandkoming van deze mogelijkheid tot besluitwetgeving niet kunnen toezeggen; zij wensten een wettelijke regeling, waaraan iedere zaak afzonderlijk kan worden getoetst. Met klem drongen deze leden er op aan, dat alsnog een ernstige poging wordt gedaan om de grenzen van en de criteria voor het Overheidsingrijpen aan de hand van de reeds opgedane ervaringen in het wetsontwerp op te nemen. Hierbij waren zij zich bewust, dat dergelijke regels zodanig dienen te zijn, dat zij hanteerbaar zijn in de levende en steeds veranderende maatschappelijk-organisatorische verhoudingen. Aanvulling en aanpassing zal dan steeds, naar de mening van deze leden, door wetswijziging moeten plaats vinden. Immers, dit onderwerp zal in de komende jaren in de algemene belangstelling van de Volksvertegenwoordiging staan, mede door ontwikkeling van de P.B.O. en de invloed daarvan op de economische mededinging.

Hadden de leden, hier aan het woord, op zich zelf reeds bezwaar tegen de zeer ruime omschrijving van de mogelijkheden tot Overheidsingrijpen, zij waren hier nog huiveriger voor, gezien het feit, dat de toepassing van de wet en de beoordeling van de juistheid van deze toepassing in één hand worden gelegd.

Ten aanzien van het tweede kenmerk betwijfelden zij of de rechtszekerheid voldoende gediend is door de drie waarborgen, welke de wet geeft, te weten de procedure van de commissie bij de vaststelling van de feiten, de door de Regering vóór het nemen van haar beslissing gevolgde procedure en haar verantwoordelijkheid jegens de Staten-Generaal. Vooral werd betwijfeld of de Staten-Generaal het door de Regering aan hen toegedachte toezicht effectief zullen kunnen uitoefenen.

Zonder in het betreffende gedeelte van de Memorie van Toelichting de procedure te beschrijven — slechts wordt vermeld, dat deze in hoofdzaak aansluit op de procedureregeling van de Ondernemersovereenkomstenwet 1935 — deelt de Memorie van Toelichting mede, dat op enkele onderdelen verdergaande voorzieningen zijn getroffen. Het kwam deze leden voor, dat een juiste voorlichting zou zijn verkregen, indien op deze plaats naast een beschrijving van de procedure volgens de wet 1935, een overzicht van de nu door te voeren aanvullingen zou zijn gegeven. Dit zou de bestudering en de beoordeling ten goede zijn gekomen. De Memorie van Toelichting verliest zich hier in een polemiek met het advies van de S.E.R. op een moment, dat de lezer van de Memorie van Toelichting zich nog geen voorstelling heeft kunnen maken van de beoogde procedure.

De leden hier aan het woord zouden het juist achten te bepalen, dat het advies van de Commissie economische mededinging met redenen omkleed moet zijn.

Resumerend kwamen deze leden tot de conclusie, dat zij de voorkeur geven aan een systeem, waarbij in de wet de criteria voor ingrijpen omschreven worden, waarbij de uitvoering aan de administratie wordt gegeven en de toetsing van die toepassing aan de rechter wordt overgelaten. De rechtszekerheid wordt in het systeem van het ontwerp volkomen verwaarloosd, aangezien, zoals reeds eerder werd opgemerkt, de uitvoering practisch zonder enig toezicht en zonder enige beroepsmogelijkheid in handen van de administratie wordt gelegd. In het voorgestelde systeem hebben, naar de mening van de leden, hier aan het woord, de Ministers een te grote exclusieve bevoegdheid. De Commissie economische mededinging kan hoogstens

gezien worden als een onderzoekinstantie, in de opbouw van het systeem van de regeling heeft de Commissie geen enkele bevoegdheid ten aanzien van de toepassing.

Verscheidene leden, wier instemming met het uitgangspunt en de strekking van het wetsontwerp reeds in het algemene gedeelte van dit verslag tot uitdrukking is gebracht, vroegen zich af, of de aansluiting bij de Ondernemersovereenkomstenwet 1935 niet nog wat nauwer had kunnen zijn. Vooral hadden zij hierbij op het oog het probleem van de rechtswaarborgen voor de betrokkenen. In dit opzicht wijkt het huidige ontwerp in twee belangrijke opzichten af van de wet van 1935.

De eerste afwijking heeft betrekking op de procedure bij onverbindendverklaring. Bij de wet van 1935 kon onverbindendverklaring slechts plaats vinden „onder voorwaarden telkens bij algemene maatregel van bestuur te stellen” (artikel 6, lid 1, van de wet van 1935). Dit betekende dus, dat bij elke onverbindendverklaring de Raad van State werd ingeschakeld en het ontwerp A.M.v.B. ten minste éénmaal in de Ministerraad kwam. Een zelfde regeling gold voor de verbindendverklaring (artikel 2, lid 1, van de wet van 1935).

De tweede afwijking betreft de grondslag van het optreden der Regering, namelijk indien het algemeen belang het vereist. Het begrip „algemeen belang” was derhalve onder de regeling van 1935 onderworpen aan het toetsingsrecht van de rechter. In het huidige wetsontwerp is sprake van „indien het algemeen belang dit naar *Ons oordeel* vereist” (artikelen 10 en 17), waardoor het toetsingsrecht van de rechter vervalt. In de Memorie van Toelichting wordt gesteld, dat de aspecten van het algemeen belang, die grond voor optreden kunnen geven, niet in een formule zijn vast te leggen. De Ministers beroepen zich hierbij op de ervaring, opgedaan in gevallen, dat reeds formeel of informeel tegen kartels werd opgetreden. De leden, hier aan het woord, zouden het op prijs stellen, indien de Ministers wat meer over deze ervaring zouden meedelen aan de hand van blijkbaar ter beschikking staande voorbeelden.

Ook bij deze leden vormde een belangrijk punt bij de beoordeling van het wetsontwerp de vraag, of de ongetwijfeld ingrijpende bevoegdheden, waarvan in het ontwerp sprake is, moeten worden gelegd in handen van de Ministers dan wel van een onafhankelijk rechterlijk college. In het ontwerp wordt de eerstgenoemde oplossing gekozen, zulks in overeenstemming met de wet van 1935. Hierboven werd er reeds op gewezen, dat er echter twee belangrijke afwijkingen ten opzichte van de wet van 1935 zijn. De keuze, die men doet, zal, naar de mening van de leden, hier aan het woord, goeddeels afhangen van het tegen elkaar afwegen van de vereisten, die voortvloeien enerzijds uit de omstandigheid, dat de regeling nopens de economische mededinging moet worden gezien als een belangrijk onderdeel van de algemene economische politiek en anderzijds, dat deze regeling voor de betrokkenen de grootst mogelijke rechtszekerheid moet waarborgen.

Deze leden zouden hun definitief standpunt op dit ogenblik willen voorbehouden. Zij zouden het echter zeer op prijs stellen, indien de Ministers de door hen gedane keuze nader zouden willen motiveren en zouden willen uiteenzetten welke bezwaren zij tegen het alternatief hebben.

De leden, hier aan het woord, waren wel van oordeel, dat meerdere waarborgen voor de rechtszekerheid moeten worden gesteld, indien men de onderwerpelijke bevoegdheden zou willen leggen in handen van de Ministers. Het had deze leden enigszins bevreemd, dat, waar de Ministers de intrekking van het Kartelbesluit 1941 terecht motiveren door onder meer te wijzen op het ontbreken van voldoende wettelijke waarborgen voor de rechtszekerheid en objectiviteit bij het ingrijpen van de Regering, zij in hun ontwerp aan dit punt betrekkelijk weinig aandacht schenken. Naar hun oordeel verdient het aanbeveling een college van beroep in het leven te roepen, waarbij beroep zal kunnen worden ingesteld ter zake, dat bij de uitvoering van de wet:

a. de genomen beslissing met een algemeen verbindend voorschrift strijdt;

b. bij het nemen van haar beslissing de Overheid van haar bevoegdheid kennelijk tot een ander doel gebruik heeft ge-

maakt dan tot de doeleinden, waartoe die bevoegdheid is gegeven;

c. de Overheid bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen;

d. de Overheid anderszins heeft besloten of gehandeld in strijd met enig algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Voorts waren ook deze leden van mening, dat het advies van de Commissie economische mededinging behoort te worden gepubliceerd. De argumentatie in de Memorie van Toelichting voor de afwijzing van het advies van de S.E.R. op dit punt vonden deze leden niet overtuigend. Ook indien het advies der commissie wordt bekendgemaakt, staat het de Ministers vrij bij hun beslissing daarvan af te wijken. Het komt herhaaldelijk voor, dat de Regering afwijkt van een gepubliceerd advies van enig adviescollege. Het huidige wetsontwerp, hetwelk op een aantal punten afwijkt van het advies van de S.E.R. levert hier- van een voorbeeld.

Vervolgens vroegen deze leden zich af of het niet beter is, in geval van optreden tegen economische machtsposities, de vraag of men met een economische machtspositie te doen heeft — los dus van de vraag of deze zich al dan niet in strijd met het algemeen belang gedraagt — ter beoordeling te laten aan de rechter. Het gaat hier immers om het beoordelen van feitelijke omstandigheden, namelijk of gesproken kan worden van een overwegende invloed op een markt voor goederen of diensten.

Verscheidene andere leden vreesden eveneens, dat de waarborgen voor de rechtszekerheid in het huidige ontwerp niet voldoende aanwezig zijn. De zwakke punten zijn de hantering van het begrip „algemeen belang” en de louter administratieve machtsbedeling zonder openbaar advies. De leden, hier aan het woord, deelden niet de opvatting, dat de Regering alleen verantwoordelijkheid draagt voor het algemeen belang. Wel erkennen zij, dat uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor de beslissing bij de Regering moet liggen. Ook deze leden stelden de vraag of het niet gewenst is aan een objectieve instantie op te dragen om vast te stellen of van een onoirbare mededingingsregeling dan wel van een economische machtspositie sprake is. Of de rechter moet worden ingeschakeld dan wel een college van beroep wilden zij in het midden laten. Maar ook wanneer de Regering deze beide oplossingen niet met haar verantwoordelijkheid zou kunnen verenigen, dan zou publicatie van het advies van de Commissie economische mededinging toch wel het minste zijn, dat geëist mag worden.

Verschillende weer andere leden achtten de instelling van een beroepsinstantie ter vergroting van de rechtszekerheid een punt van ernstige overweging. Naar de mening van de leden, hier aan het woord, is in het algemeen de rechterlijke macht hiervoor niet het aangewezen orgaan, omdat het als regel, wegens de opzet van de wet, waarin geen normen zijn uitgewerkt, om beleidskwesties zal gaan. Ook een beroep op de Kroon, waardoor de Raad van State is ingeschakeld, geeft, naar het deze leden voorkomt, geen goede oplossing. Mogelijk kan hier als bevredigende oplossing gevonden worden een regeling, waarbij, voor zover de ministeriële beslissing afwijkt van het advies van de commissie, zulks gemotiveerd moet geschieden.

Het kwam deze leden ook gewenst voor in de wet vast te leggen, dat het advies van de Commissie economische mededinging met de ter zake dienende stukken gelijktijdig met de aanbieding daarvan aan de Minister ter kennisneming wordt verstrekt aan degenen, ten aanzien van wie het nemen van maatregelen wordt overwogen, opdat zij zich kunnen verweren alvorens de Minister zijn beslissing neemt.

Sommige leden zouden gaarne van de Regering een nadere precisering van het begrip „algemeen belang” ontvangen. Met name vroegen zij of de van bepaalde zijde nagestreefde sanering van boeren en middenstand door opheffing van de zogenaamde onrendabele kleine of randbedrijfjes onder dit begrip valt. Zullen afspraken en regelingen, die de positie van deze belangrijke bevolkingsgroepen in gevaar brengen als in strijd met het algemeen belang niet worden toegestaan?

De leden, hier aan het woord, betreurden het, dat in het wetsontwerp geen termijnen worden genoemd, binnen welke de Com-

missie economische mededinging haar adviezen moet uitbrengen en de Minister zijn beslissing neemt. Heeft de Regering in dit verband kennis genomen van het artikel in het weekblad „De Ingenieur”, no. 2, 1954, waarin de algemeen secretaris van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs zich er over beklaagt, dat eerst ruim 3 jaar na een request aan de Minister van Economische Zaken, om het z.g. Periodiekenbesluit en het z.g. Calculatieschema voor Handelsdrukwerk onverbindend te verklaren, een bekendmaking in de *Staatscourant* verscheen, die bovendien slechts ondergeschikte wijzigingen van de gewraakte regelingen inhield? In deze periode van 3 jaar zijn de requestanten slechts éénmaal gehoord, terwijl door het Ministerie wel vele malen met de Federatie der Werkgeversorganisaties werd onderhandeld. Naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden is het noodzakelijk in de wet bepalingen op te nemen, die de rechtszekerheid vergroten en de duur van de procedure beperken.

Enkele, tot dusver nog niet aan het woord geweest zijnde leden, meenden er de nadruk op te moeten leggen, dat het onderhavige ontwerp, in tegenstelling tot de wet van 1935, die in opzet en uitvoering vooral het kenmerk had van uitbouw van recht op grondslag van ondernemersovereenkomsten, thans in opzet en uitvoering beoogt het scheppen van controle en bevoegdheden, dus macht van de administratie over het bedrijfsleven, welke macht in beginsel aan geen norm is gebonden. In dit ontwerp wordt aan de Ministers volmacht verleend tot ingrijpen, waarbij het criterium is het algemeen belang. Dit begrip is echter gesubjectiveerd. De artikelen 6, 10, 17 en 22 spreken immers over het algemeen belang naar het oordeel van de Ministers. Derhalve is geen maatstaf het algemeen belang, zoals dit in de gangbare opvatting in de maatschappij normatief werkt. Door de subjectivering van het begrip „algemeen belang” laat het ontwerp de mogelijkheid open, dat ingegrepen wordt op grond van sociaal-economische, politieke, op de toekomst gerichte, overweegingen van de Overheid, welke de in de vrije maatschappij geëroeide opvattingen over hetgeen op grond van het algemeen belang behoort te geschieden, niet dekken. Naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden behoort het begrip „algemeen belang” in de reeds hierboven aangehaalde artikelen te worden geobjectiveerd.

Voorts wezen deze leden er op, dat uit artikel 1, leden 3 en 4, blijkt in welk een ver gaande mate het wetsontwerp beoogt aan de administratie macht te geven over het bedrijfsleven. Dit artikel maakt het mogelijk, dat voortaan, behalve door wetsduiding, het object van de wet uitgebreid kan worden tot een onbegrensd en onbekend gebied, zodat men in het geheel niet kan weten waar men met deze wet aan toe is.

In het licht van het voorgaande krijgt de mededelingsplicht, naar de mening van deze leden, welke evenals andere plichten en geboden met strafrechtelijke sancties is omgeven, een bijna vexatoir karakter.

De verstreckende bevoegdheid, welke het wetsontwerp aan de Regering geeft tot het nemen van inzage van boeken en bescheiden, het binnentreden van woningen, enz. vallen in het systeem der wet geheel binnen het gebied van de executieve organen, welke naar believen kunnen handelen.

De hier aan het woord zijnde leden vestigden voorts de aandacht op de beschikkingen en bevoegdheden ex artikel 22, welke ontstellend vergaand zijn en die bedoelen machtsposities te breken. Gedeeltelijk met strafsancities versterkt, bieden zij een mogelijkheid van onbeperkt ingrijpen en dirigeren van de Overheid, zonder aan rechtsregelen gebonden te zijn.

Naar het oordeel van deze leden staat het gehele ontwerp in het teken van machtsverwerving door de Overheid, zonder norm, over het bedrijfsleven.

Deze beschouwingen hebben bij de leden, hier aan het woord, de vraag doen rijzen of het geen voorkeur zou verdienen het thans van kracht zijnde Kartelbesluit 1941 in te trekken en de Ondernemersovereenkomstenwet 1935 zonder meer te doen herleven. Indien zulks later volstrekt nodig blijkt, kunnen op de oude grondslagen van 1935 wijzigingen of aanvullingen worden aangebracht. In dit verband haalden deze leden met instemming

aan de slotconclusie van het adres van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam, gericht aan de Tweede Kamer op 11 Februari 1954, „dat juist de omstandigheid, dat hier een regeling uit de oorlogsjaren moet worden vervangen, de noodzakelijkheid versterkt om, geheel los van en in tegenstelling met bedoelde bezettingsregeling, zeer bewust er naar te streven, het overheidsingrijpen zoveel mogelijk te beperken en in de wet zelf zo krachtig mogelijke waarborgen voor rechtszekerheid en objectiviteit vast te leggen.”

Tenslotte drongen deze leden ernstig aan op de inschakeling van de rechter bij de toepassing van deze wet. Zij wezen op het huns inziens krachtige betoog, dat op dit punt is geleverd door het Katholiek Verbond van Werkgeversvakverenigingen, opgenomen in de nota van de drie werkgeversverbanden van 12 Februari 1954, gericht aan de Tweede Kamer.

Door inschakeling van de rechter zullen de gevaren, die het ontwerp op het punt van de rechtszekerheid inhoudt en die in de nota uitvoerig zijn gesignaleerd, voor een groot deel zijn uitgebannen. Hierdoor zal bereikt worden, dat de „norm, waarmee de ondernemer bij zijn handelen moet rekening houden, wordt geobjectiveerd. De rechter zal niet oordelen volgens wat naar zijn inzicht het algemeen belang is, doch volgens de opvatting, die daaromtrent algemeen wordt gehuldigd, en die ook de ondernemer bekend is of kan zijn. Ten tweede zal de rechter bij het beoordelen volgens het algemeen belang in aanmerking nemen de mate, waarin in algemeen belang ook is begrepen het recht van elke mens, ook van elke ondernemer, om naar eigen inzicht te handelen zolang hij daarmee de rechten van anderen niet schendt.”

Even voor het ter perse gaan van dit verslag kwam de Commissie van Voorbereiding in het bezit van het boek, getiteld: „Kartelcontrole, Administratie of rechter” van prof. mr P. Borst. Deze noemt een heel gamma van mogelijkheden, ten einde de rechtszekerheid te waarborgen. Algemeen wilde men hierover gaarne het oordeel van de Regering vernemen.

§ 3. *Werkingsfeer van de wet*

Zeer vele leden waren van oordeel, dat de werkingsfeer van de wet uitdrukkelijk tot de Nederlandse markt beperkt dient te worden. De door de Ministers daartegen in de Memorie van Toelichting aangevoerde bezwaren, namelijk dat hierdoor niet zou kunnen worden opgetreden tegen, of geen steun verleend zou kunnen worden aan afspraken tussen de Nederlandse ondernemers met betrekking tot een buitenlandse markt, indien deze het algemeen belang van Nederland schaden, resp. dienen, achtte men niet van overwegend belang.

Gedacht werd daarom, overeenkomstig het voorstel van de S.E.R., de werkingsfeer van de wet uitdrukkelijk te beperken tot die overeenkomsten en besluiten tot regeling van de mededinging, welke betrekking hebben op de Nederlandse markt.

Enkele leden betreurden het, dat het wetsontwerp een te weinig gedifferentieerde regeling behelst met betrekking tot internationale afspraken en economische machtsposities van internationaal karakter, indien deze mede van invloed zijn op de Nederlandse markt.

Verskillende leden merkten op, dat krachtens de definities de scheepvaart, het wegverkeer en het betalingsverkeer ook onder de wettelijke bepalingen vallen. Vooral wat betreft de verkeerssector achtten zij het in hoge mate ongewenst, indien de Overheid aanmelding van alle bestaande afspraken op dit terrein zou vorderen en de mogelijkheid wordt geschapen, dat deze afspraken en daardoor de moeizaam opgebouwde posities op de internationale dienstverleningsmarkt, zelfs indien zij de Nederlandse markt niet beïnvloeden, worden aangetast.

Ook wat betreft de zeescheepvaart kwam het deze leden zeer ongewenst voor deze sector van het bedrijfsleven met haar internationaal karakter te brengen onder een wetgeving, welke haar uitgangspunt heeft in nationale verhoudingen.

Voorts waren deze en vele andere leden van oordeel, dat de definitie van mededingingsregeling zodanig moet worden verduidelijkt, dat de zogenaamde prijshandhavingsvoorschriften

tussen fabrikanten en handelaren niet onder deze definitie vallen.

Enkele leden, reeds eerder aan het woord, zouden gaarne van de Regering vernemen hoe zij er tegenover staat om eventueel de gehele verkeerssector van de werking van de wet uit te sluiten.

Eveneens vroegen zij of het ontwerp, wat de Rijnvaart betreft, niet in strijd komt met de daarvoor geldende Acte van Mannheim.

Voorts stelden zij de vraag of de hier te lande gevestigde, met buitenlands kapitaal gedreven ondernemingen als de Standard Vacuum, de Texaco, Aramco e.a. aan de werking van deze wet zijn onderworpen. Zo ja, dan zou dit naar hun mening er weinig toe bijdragen Nederland voor de toekomst aantrekkelijk te maken voor de vestiging van soortgelijke ondernemingen.

Hoe stelt de Regering, zo vroegen deze leden tenslotte, zich de werking van deze wet voor ten opzichte van ondernemingen als de Koninklijke Petroleum Maatschappij, het Philipsconcern e.a., die voor een klein gedeelte hier te lande werkzaam zijn, maar wier terrein grotendeels buiten Nederland ligt.

Vele leden achtten het gewenst om ook mededingingsregelingen tussen beoefenaren van vrije beroepen onder de wet te brengen. Kartelovereenkomsten van deze aard kunnen immers dezelfde uitwerking hebben als die, waarbij de economische mededinging tussen eigenaren van ondernemingen wordt geregeld. Economisch gezien is er bovendien geen verschil tussen een onderneming, welke diensten verricht, en de beoefenaar van een vrij beroep.

§ 4. Algemeen verbindendverklaring

Vele leden stemden in met de gedachte, dat het mogelijk moet zijn ook tegen een te weinig aan binding op te treden. Het kwam hun echter noodzakelijk voor in het ontwerp te komen tot een nadere precisering van „vereist in het belang van” en „in overeenstemming met het algemeen belang”. Wat het laatste betreft wezen zij op de uitvoerige beschouwingen in de paragraaf over de rechtszekerheid.

Moet niet mede, zo vroegen deze leden voorts, bepaald worden, dat de regeling overigens zo moet zijn, dat ze aan redelijk te stellen eisen moet voldoen, met name dat in redelijkheid verwacht kan worden, dat de nadelige gevolgen, welke men bij ongebreidelde concurrentie te vrezen heeft, vermeden worden.

Tenslotte rees bij de leden, hier aan het woord, nog de vraag, of zich niet de situatie kan voordoen, dat een te geringe binding een schadelijke werking op het algemeen belang kan uitoefenen. Mogelijk lijkt bij voorbeeld een situatie, waarin een klein aantal buitenlanders of buitenlandse belangen, op de Nederlandse markt optredend, in een moordende concurrentie de Nederlandse belangen ten gronde richten.

§ 5. Generieke onverbindendverklaring

Vele leden merkten op, dat de S.E.R. er in zijn advies op heeft gewezen, dat er zich ondernemersafspraken kunnen voordoen, waarvan in het algemeen, uitzonderingen daargelaten, gezegd kan worden, dat zij in strijd met het algemeen belang zijn. In zodanig geval is het weinig bevredigend, dat de Overheid in elk afzonderlijk geval de strijdigheid met het algemeen belang zou moeten aantonen, en de Raad gaf daarom in overweging de mogelijkheid te openen bij algemene maatregel van bestuur daarbij omschreven bepalingen in mededingingsregelingen te verbieden. De Regering heeft het voorstel overgenomen, maar daarbij gemeend deze mogelijkheid te moeten beperken tot de gevallen, waarin geen behoefte aan ontheffingsmogelijkheid bestaat. Daarmede, zo meenden deze leden, verliest dit nieuwe instrument een groot gedeelte van zijn waarde en een nadere overweging van het voorstel van de S.E.R. kwam deze leden dan ook gewenst voor.

Voorts merkten deze leden op, dat in de Memorie van Toelichting in de passage, handelend over de generieke onverbindendverklaring, er op wordt gewezen, dat de algemeen geldende bezwaren, welke tegen minimumprijisregelingen en toelatings-

regelingen onder bepaalde omstandigheden bestaan, het wenselijk kunnen maken, dat de betrokkene zelf de toelaatbaarheid van de regeling aantoont. Als hieruit begrepen mag worden, dat de betrokkene het nut van de regeling moet aantonen, dan betekent dit, dat in dergelijke gevallen, om onverbindendverklaring te voorkomen, aan positieve eisen moet worden voldaan. Wordt dus normaal onverbindendverklaring mogelijk, doordat een misstand in het leven is geroepen, hier zou onverbindendverklaring volgen, als geen positief nut is aan te tonen. Zo men deze eis wil stellen, dan dient hiervoor, zo meenden deze leden, een grondslag in de wet te bestaan, welke thans ontbreekt.

Vele andere leden verwezen naar hetgeen zij te dezer zake reeds in een eerdere paragraaf hebben opgemerkt.

§ 6. Economische machtsposities

Vele leden erkenden, dat dit wetsontwerp, wat betreft de economische machtsposities een zwak punt van de Ondernemersovereenkomstenwet en het Kartelbesluit wegneemt en als zodanig een verbetering betekent. Toch leek het hun onmogelijk te beoordelen of de nieuwe bevoegdheden voldoende en doeltreffend zijn. Over omvang en aard van het economisch machtsverschijnsel in ons land is weinig bekend en de leden, hier aan het woord, stelden dan ook de vraag, waarom de Regering zich niet, alvorens tot indiening van het wetsontwerp over te gaan, op de hoogte heeft gesteld, bij voorbeeld via een enquête, van de feitelijke verhoudingen. Een dergelijk onderzoek zou huns inziens alsnog kunnen worden gehouden. De resultaten hiervan zouden ter kennis van de Staten-Generaal kunnen worden gebracht in het jaarlijks uit te brengen verslag.

Heeft de Regering zelf een beeld van de economische machtsposities in ons land, zo vroegen deze leden. Zo neen, zou het dan geen aanbeveling verdienen, dat er ten minste een behoorlijk uitgerust controle-apparaat wordt gevormd, dat zo intensief mogelijk de economische machtsposities in ons land opspoort en observeert?

Vele andere leden herhaalden hier nog eens hun opvatting, dat ook bij het ingrijpen in economische machtsposities de bevoegdheid wel zeer ruim is gesteld en te exclusief aan de Minister is toegekend.

§ 7. Commissie economische mededinging

Verscheidene leden zouden gaarne nader worden ingelicht over de samenstelling van de Commissie economische mededinging. Zij achtten het niet geheel zonder bedenking, dat de Ministers, die met grote bevoegdheden worden toegerust, ook nog zelf hun adviescommissie benoemen, zonder daarbij in enig opzicht door wettelijke regelen te zijn gebonden. De Ministers zijn van oordeel, dat de commissie niet moet zijn een commissie van de S.E.R., omdat zij niet dient om de Regering het inzicht van het bedrijfsleven te doen kennen. Anderzijds betogen de Ministers (blz. 14 Memorie van Toelichting), dat in de commissie, naast algemene deskundigen, personen zullen moeten worden benoemd, die bovendien het vertrouwen van het georganiseerde bedrijfsleven genieten. Hier rijst de vraag of het geen aanbeveling zou verdienen de commissie toch een commissie van de S.E.R. te doen zijn, zulks mede in verband met wat de Ministers opmerken over het verband tussen dit wetsontwerp en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Verschillende andere leden gaven er de voorkeur aan om de benoeming van de Commissie economische mededinging over te laten aan de S.E.R. In ieder geval is bij de voorgestelde benoemingsregeling de onafhankelijkheid der commissie onvoldoende gewaarborgd. Men zou ook in de gedachtengang van het ontwerp kunnen denken aan een benoeming voor bij voorbeeld 6 jaren zodanig, dat elke 2 jaar 1/3 van de commissie aftreedt.

Vele leden erkenden, dat in het totale systeem van het ontwerp de Commissie economische mededinging mogelijk waarborgen geeft ten aanzien van de rechtszekerheid. Toch konden zij de constructie niet waarderen. De leden, hier aan het woord,

meenden, dat het noodzakelijk is, dat de commissie een van de administratie onafhankelijk college wordt. Dit ware te bereiken door haar leden te benoemen voor het leven en uit de kringen der georganiseerde werkgevers en werknemers.

Het lidmaatschap van de commissie moet voorts onverenigbaar zijn met een ambtelijke functie in de administratie.

Tenslotte zou het gewenst zijn, dat de Commissie economische mededinging ook kan optreden als adviescollege voor de Tweede Kamer.

Sommige andere leden zouden eveneens gaarne worden ingelicht over de samenstelling van de commissie. Is de Regering bereid hierin een vertegenwoordiger van de Eenheidsvakcentrale op te nemen om — in het kader van het algemeen belang — te waken voor de belangen van brede groepen, die in haar hun woordvoerder zien?

Vele leden was het bij de bestudering van het wetontwerp en de Memorie van Toelichting opgevallen, dat enerzijds de bescherming van de belangen der consumenten bij de totstandkoming van het ontwerp een grote rol heeft gespeeld, doch dat anderzijds bij de uitvoering van de te stellen regelen met de consumenten als zodanig geen rekening is gehouden. Met name wordt met betrekking tot de samenstelling van de Commissie economische mededinging, aan welke een zeer belangrijke taak is toebedacht bij de uitvoering van de wet, in de Memorie van Toelichting (blz. 14. 1ste kolom) medegedeeld, dat daarin, naast algemene deskundigen, personen dienen te worden benoemd, die het vertrouwen van het georganiseerde bedrijfsleven genieten. Is het niet gewenst, dat in deze commissie tevens personen zitting zullen hebben, die als representant kunnen gelden voor de Nederlandse consumenten, zodat ook hun belangen in de adviezen van de commissie tot hun recht komen?

Voorts merkten de leden, hier aan het woord, nog op, dat de Ministers verplicht zijn (artikel 41 Wet op de Bedrijfsorganisatie) de S.E.R. te horen omtrent alle belangrijke maatregelen op sociaal of economisch gebied. De Memorie van Toelichting zegt uitdrukkelijk, dat een maatregel, als bedoeld in artikel 1, leden 3 en 4, is aan te merken als een, waaromtrent ingevolge artikel 41 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie de S.E.R. moet worden gehoord. Bij de artikelen 5 en 10 wordt in de toelichting over al of niet horen van de S.E.R. gezwegen. Bij artikel 10 wordt wel de Commissie economische mededinging ingeschakeld. Dient de S.E.R. ook niet gehoord te worden bij maatregelen, als vermeld in de artikelen 4 en 8, zo vroegen deze leden. Waarvan hangt het af of de S.E.R. dan wel de Commissie economische mededinging zal worden gehoord?

§ 8. *Verband met de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie*

Vele leden knoopten hun beschouwingen over de verhouding van het onderhavige wetsontwerp tot de wet op de Bedrijfsorganisatie vast aan de passage in de Memorie van Toelichting, welke vaststelt, dat beide wettelijke regelingen een zelfde uitgangspunt hebben, namelijk ondernemingswijze voortbrenging en verdeling met de daaraan inherente verantwoordelijkheid van de ondernemer binnen de gemeenschapsverantwoordelijkheid. Elkaar aanvullende voorzieningen bevatten de twee wettelijke regelingen voor zover het betreft het tot gelding brengen van de gemeenschapsverantwoordelijkheid.

Ingrijpen bij een teveel aan binding, en wel uit een oogpunt van algemeen belang, reserveert de Memorie van Toelichting geheel voor de centrale Overheid. Naar de mening van de leden, hier aan het woord, zal niet in alle gevallen ingrijpen wegens een teveel aan binding voor de Overheid gereserveerd behoeven te zijn. Er zullen stellig gevallen denkbaar zijn, waarbij de mededingingsverhoudingen zodanig zijn, dat ook het publiekrechtelijk lichaam, vanuit het belang van de bedrijfstak (kolom) gezien, zou moeten kunnen ingrijpen.

In gevallen van een tekort aan binding stelt de Memorie van Toelichting, dat de ontwikkeling zo zal zijn, dat in het algemeen de centrale Overheid zich hier zal kunnen terugtrekken. Dit gedeelte van de Memorie van Toelichting wordt door de leden, hier aan het woord, zo verstaan, dat het de bedoeling van de Regering is artikel 93 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie zo

toe te passen, dat als regel de regeling van de mededinging tot de taak van de lichamen behoort. De leden, hier aan het woord, betreurden het, dat uit de wettekst niet duidelijk blijkt hoe de grens ligt van de bevoegdheden van de Overheid en het publiekrechtelijk lichaam.

Waartoe is nu een „schap” bevoegd in verband met het bepaalde in artikel 93, lid 2, van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, inhoudende, dat de regeling van de mededinging aan het lichaam kan worden overgelaten voor zover de regeling daarvan niet bij, of krachtens de wet bij uitsluiting aan anderen is opgedragen? Het kwam deze leden gewenst voor, en zij zouden dit gaarne in de wet zien vastgelegd, dat ten aanzien van de verbindendverklaring de bevoegdheid van de Overheid moet eindigen, wanneer er een „schap” is, dat op het terrein der mededinging verordenend kan optreden. Ten aanzien van de onverbindendverklaring en ingrijpen in economische machtsposities stelt de Memorie van Toelichting tegenover de individuele verantwoordelijkheid van de ondernemer de gemeenschapsverantwoordelijkheid. Gemeenschapsverantwoordelijkheid kan betekenen verantwoordelijkheid van de gemeenschap van de bedrijfstak c.q. bedrijfskolom voor het belang van het betrokken deel van het bedrijfsleven. De verantwoordelijkheid voor de gemeenschap in de zin van verantwoordelijkheid van de Overheid voor het belang van de gemeenschap van het Nederlandse volk is het tweede begrip. Bij strijd met dit laatste is alleen de Overheid bevoegd. Dit kwam deze leden juist voor. Hoe is het standpunt van de Regering ten aanzien van de eerdergenoemde verantwoordelijkheid? Moet hier niet aan het „schap” de bevoegdheid gegeven worden om tot onverbindendverklaring en/of bestrijding van economische machtsposities over te gaan? Het gaat derhalve over gevallen, waarin sprake is van strijd met de belangen der bedrijfsgenoten.

Sommige leden stelden de vraag met betrekking tot de in de Memorie van Toelichting voorkomende opmerking, dat het nodig zal zijn bij het overwegen van een verbindendverklaring in voorkomende gevallen onder ogen te zien de totstandbrenging van publiekrechtelijke lichamen in de betrokken sector, of hieruit begrepen moet worden, dat de Regering deze wet zal hanteren om de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie op te dringen aan het bedrijfsleven waar deze nog niet tot stand is gebracht.

Enkele leden meenden niet te mogen nalaten op te merken, dat het onderhavige ontwerp niet getuigt van veel vertrouwen in de zegenrijke werking van de Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Ware het anders, zo meenden deze leden, dan zou een wetsontwerp van deze strekking niet nodig zijn geweest.

Artikelen

Artikel 1. Op grond van reeds in de algemene beschouwingen naar voren gebrachte bezwaren werd voorgesteld om in lid 1 in te voegen „op een Nederlandse markt”.

Verscheidene leden vroegen of in de definitie van de mededingingsregeling niet tot uitdrukking moet worden gebracht, dat het gaat om de *onderlinge* mededinging van de bij de overeenkomst betrokken of aan het besluit gebonden eigenaren van ondernemingen.

Sommige leden vroegen zich af, of de beperking van de aanmeldingsplicht tot *schriftelijk vastgelegde* regelingen niet de mogelijkheid tot ontduiking van de wet opent.

Artikel 2. Gevraagd werd, waar de grens ligt van de aanmeldingsplicht. Naar de letter van de wet zal hier meer onder vallen dan nodig is. Sommige leden betwijfelden of het aanbeveling verdient om de aanmeldingsplicht in de wet op te nemen. Is het niet beter de zaak om te keren en aanmelding van afspraken te eisen, indien bepaalde aanwijsbare feiten grond opleveren voor het vermoeden, dat in een bepaald deel van het bedrijfsleven mededingingsregelingen bestaan, welke op een voor het Nederlandse algemeen belang schadelijke wijze worden toegepast?

Vele andere leden vroegen zich eveneens af of in elk geval voorshands niet van aanmeldingsplicht afgezien moet worden.

Er wordt een zeer grote hoeveelheid arbeid op het bedrijfsleven gelegd ter productie van gegevens, die toch niet onmiddellijk verwerkt zullen kunnen worden, tenzij men een groot apparaat in het leven roept. Bovendien bestond in de wet van 1935 ook geen algemene aanmeldingsplicht.

Artikel 3. Dit artikel was voor sommige leden aanleiding te vragen of hier het vertrouwelijk karakter, waaronder een wetenschap is verkregen, voldoende wordt gerespecteerd. Men dient, zo meenden deze leden, dit artikel te bezien in verband met artikel 16, sub 3, waarbij de vraag rijst of hier met de geheimhoudingsplicht, welke aan bepaalde functies of betrekkingen inhaerent is, voldoende rekening is gehouden. Voorts werd gevraagd, hoe de Minister over het verschoningsrecht denkt.

Vele leden vonden de verplichting, in dit artikel gesteld, wel zeer ruim. Ieder lid van het personeel van een onderneming kan dus blijkbaar alleen ten behoeve van de registratie onder verplichting tot antwoorden een uitnodiging daartoe ontvangen. Wanneer gaat de hier bedoelde maand in?

Artikel 4. Gevraagd werd of de Ministers de richtlijnen, welke ter zake van de vrijstellingen en ontheffingen zullen worden gevolgd, aan de Kamer kunnen overleggen.

Waarom worden in het eerste lid alleen de leden 1 en 2 van artikel 2 genoemd en ook b.v. niet de artikelen 15, 16 en 17, lid 1, sub a?

Sommige leden vroegen, of de Regering kan mededelen, waarom zij het gewenst acht de mogelijkheid van uitzonderingen in de aanmeldingsplicht open te laten.

Artikel 6. Door vele leden werd de opmerking gemaakt, dat in het eerste lid gesproken wordt van „het aantal of de gezamenlijke opzet”, terwijl in de toelichting op dit artikel wordt gesteld, dat een ruime meerderheid, zowel naar aantal als naar gezamenlijke omzet, bij de regeling moet zijn betrokken. Naar de mening van deze leden verdient de tekst van het artikel zelf de voorkeur.

Sommige leden waren van oordeel, dat de woorden „aantal of” vervangen moeten worden door „aantal en”. Onder de huidige tekst zouden bij voorbeeld twee ondernemers met een gezamenlijke omzet van 70 pct. door een aantal kleineren in een kartelafpraak kunnen worden gedrongen.

Evengenoemde vele leden merkten ten aanzien van het derde lid op, dat de S.E.R. in zijn advies bezwaar heeft gemaakt tegen de periode van drie jaar en er daarbij op heeft gewezen, dat tal van mededingingsregelingen alleen gesloten kunnen worden, als de looptijd langer is dan 3 jaar. Zou het geen aanbeveling verdienen, zo vroegen deze leden, terug te grijpen op de formulering van artikel 5 van de Ondernemersovereenkomstenwet 1935, volgens welke de algemeenverbindendverklaring geschiedde voor bepaalde tijd.

Verschillende leden stelden voor om tussen lid 1 en lid 2 een nieuw lid in te voegen, luidende: „Indien de regeling ten doel heeft om aan het gemiddelde bedrijf bestaanszekerheid te verschaffen, wordt aangenomen, dat deze regeling in overeenstemming is met het algemeen belang”. Een toevoeging in dezelfde geest werd door deze leden voorgesteld voor de artikelen 10, 15, 17 en 22. Minimumprijzen mogen slechts worden vastgesteld op basis van de kostprijs in het meest efficiënte bedrijf. Zou het mogen geschieden op basis van de kostprijs in het gemiddelde bedrijf, dan wordt bereikt, dat een prijs kan gevraagd worden, die alle bedrijfsgenoten een redelijk bestaan geeft en voor de sterkere bedrijven de mogelijkheid opent voor hun meerdere efficiency een extra-beloning te ontvangen.

Artikel 7. Vrij algemeen werd er op aangedrongen, dat het bij het 4de lid bedoeld advies der Commissie economische mededinging ter kennis zal worden gebracht van belanghebbenden.

Artikel 8. Gevraagd werd of dit artikel betekent, dat men onmiddellijk bij de aanvang, doch ook later vrijstelling of ontheffing kan verkrijgen. Wat is het gevolg, indien door toepassing van artikel 8 niet meer aan de voorwaarden van artikel 6 wordt voldaan? Indien artikel 8 is toegepast en de aangeslotenen

bij een verbindendverklaarde mededingingsregeling op grond daarvan tot de conclusie komen, dat dan de regeling niet meer in het belang van de onderneming is, wat zal daarvan dan het gevolg zijn?

Voorts werd gevraagd wat het gevolg zal zijn, indien een situatie ontstaat, dat de mededingingsregeling geen betekenis meer heeft.

Artikel 9. Vele leden vroegen zich af, of de formulering van het eerste lid van dit artikel wel gelukkig is. De mededingingsregeling is immers alleen voor de ondernemers, die tevoren nog niet gebonden waren, verbindend verklaard.

Artikel 15. Naar het oordeel van zeer vele leden is het „vermoeden” in het eerste lid een te geringe aanleiding tot de uitoefening van de verstrekkende bevoegdheden, welke in dit artikel worden gegeven. Juister ware het te bepalen, dat er moeten zijn „aanwijsbare feiten, die grond opleveren voor het vermoeden dat”.

Artikel 17. Vele leden zouden gaarne met betrekking tot de mogelijkheid van openbaarmaking van gegevens ex artikelen 17 en 22 vernemen, waar de grens ligt van deze publicatie. Er kunnen huns inziens zeer belangrijke gegevens onnodig gepubliceerd worden, waardoor de betreffende ondernemingen zeer geschaad worden. Kunnen ook gegevens openbaar gemaakt worden, zonder dat onverbindendverklaring plaats vindt?

Kan de Regering mededelen, of het binnenkomen van een ernstige klacht tegen een bepaalde regeling voldoende aanleiding is om de procedure, als bedoeld in artikel 18, in werking te doen treden? Zo neen, wat geeft anders aanleiding tot optreden?

Artikel 20. Vele leden vroegen, waarom in dit artikel de tijdsduur is gekoppeld aan het verbod. Kan hiervan niet het gevolg zijn, dat na 5 jaar de feitelijke naleving en de feitelijke dwang tot naleving niet meer verboden zijn, maar de regeling zelf nog onverbindend is?

Dient in dit artikel niet te worden aangegeven, vanaf welk moment de termijn van 5 jaar begint te lopen?

Het kwam deze leden gewenst voor om naast de mogelijkheid van eerdere opheffing ook de mogelijkheid tot verlenging van het verbod te hebben.

Artikel 21. Uitgevallen zijn in dit artikel en in de met dit artikel in verband staande artikelen de woorden „en besluiten ter uitvoering van zodanige regelingen” van artikel 1, lid 1, Schorsingswet. Gevraagd werd, welke betekenis aan dit verschil moet worden gehecht.

Vele leden zouden gaarne toegelicht zien waarom de procedure afwijkend is van die van de Schorsingswet.

Artikel 22. Naar het oordeel van sommige leden worden in dit artikel aan de Ministers bevoegdheden toegekend van te ver gaande strekking. In het bijzonder doelden zij hierbij op de bevoegdheid tot het geven van prijsvoorschriften, sub b ten 3de. Hierdoor, meenden zij, wordt de prijsbeheersing door een achterdeur weer binnengehaald.

Artikel 23. Enige leden vroegen of het niet gewenst is te bepalen, dat een belanghebbende, die er prijs op stelt te worden gehoord, ook het recht moet hebben zijn mening kenbaar te maken. Dezelfde vraag geldt voor de artikelen 7 en 18.

Artikel 30. Vele leden vroegen of onder dit artikel ook vallen maatregelen of beslissingen van internationale rechtsgemeenschappen.

Sommige leden waren van oordeel, dat het artikel, in internationaal verband beschouwd, tot netelige consequenties moet leiden. Het zal toch aan Nederlandse ondernemingen buiten Nederlands territorium vrij moeten staan kartelpolitieke beslissingen van andere Staten na te leven, ook zonder dat zij daarvoor ontheffing nodig hebben.

De kartelpolitieke Regeringsmacht zal ook hier territoriaal bezien moeten worden.

Artikel 32. Verschillende leden vroegen wat bedoeld is met „overigens”. Wordt daarmee op „culpa” gedoeld, zodat de culpoze gedragingen een overtreding opleveren? Deze vraag werd gesteld omdat de artikelen 20, 21, lid 5, en 22, welke de normen inhouden, waaraan artikel 32, lid 1, een strafsanctie verbindt, zodanig zijn geredigeerd, dat ook gedragingen zonder schuld door de strafbaarstelling zouden kunnen worden getroffen. Een afwijking van het strafrechtbeginsel „geen straf zonder schuld” konden deze leden niet aanvaarden.

Artikel 34. Vele leden merkten ten aanzien van dit artikel op, dat uit het tweede lid blijkt, dat uitsluitend gegevens zullen worden gepubliceerd over gebieden en onderwerpen, waarop de medegedeelde mededingingsregelingen betrekking hebben. Het zou huns inziens aanbeveling verdienen, als in dit verslag ook gegevens over economische machtsposities gepubliceerd zouden worden, voor zover deze ter beschikking van de Regering staan.

Vele andere leden vroegen of lid 2 van dit artikel een omschrijving bedoelt te geven van het in lid 1 in het uitzicht gestelde verslag. Zo ja, dan heeft het verslag te weinig inhoud, zo meenden deze leden, om het beleid te kunnen volgen, laat staan te beoordelen.

Moet lid 2 van dit artikel zo gelezen worden, dat dit verslag ook een overzicht over de stand van kartellering en de feitelijke machtsposities in de onderscheidene sectoren moet bevatten?

Vastgesteld 17 Juni 1954.

VAN DEN BORN
SCHMAL
NEDERHORST
WELTER
JANSSEN
N. VAN DEN HEUVEL
ANKERSMIT
REUTER
HAZENBOSCH
BLAISSE
PESCHAR.